

ผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า
มาปฏิบัติใช้ต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ

THE EFFECT OF APPLYING THE FINANCIAL REPORTING LEASE NO.16 REGARDING
LEASE AGREEMENTS TO BUSINESSES WITH PUBLIC INTEREST.

วิกานดา หมั่นเรียน

Wikanda Monrien

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษามาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ที่ส่งผลกระทบต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ โดยศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และประเด็นที่สำคัญในการรับรู้การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานการรายงานการเงินฉบับใหม่ ในการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่จำเป็นต่อผู้ซึ่งบการเงินอย่างเที่ยงตรงมากพอต่อการตัดสินใจ ซึ่งกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะที่นำมาศึกษาถึงผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่นี้ คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะกลุ่ม SET 100 ซึ่งการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจะคัดเลือกเฉพาะบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาระผูกพันจากสัญญาเช่าดำเนินงานในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบความแตกต่างผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงิน ก่อนและหลัง จากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่ (Paired t-Test) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า จะส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินทางด้านผู้เช่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอัตราส่วนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ทำให้บริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ และกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้ผลกระทบ ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ เนื่องจากอุตสาหกรรมแต่ละประเภทมีลักษณะการประกอบกิจการที่แตกต่างกัน ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้สินทรัพย์แต่ละประเภทแตกต่างกัน

คำสำคัญ : สัญญาเช่า, กิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ

ABSTRACT

The main objective of this study is to study the financial reporting standards No.16 on lease agreements that affect public interest businesses. By studying the criteria and issues important in recognizing the changes in the new financial reporting standards in presenting and disclosing the financial information that is necessary for the users of the financial statements to be fair enough to make decisions which businesses with public interest that are brought to study the impact of compliance. This new financial reporting base is listed on the Stock Exchange of Thailand, only in the SET 100 group. The selection of sample groups will select only companies that have disclosure of information about commitments from operating leases in the notes to financial statements. In the initial data analysis, descriptive statistics were used. And testing the difference in the impact of financial ratios before and after from compliance with Financial Reporting Standard No. 16 on the lease agreement using analysis by paired t-Test.

Research shows that After complying with TFRS 16, the lease agreement will significantly affect the financial report and financial ratio of the tenant. Which the ratio that is most affected is debt to equity ratio Causing the company to have a significant debt to equity ratio from the original and industrial groups that are affected by technology industry groups and service industry groups because each industry has different types of business operations making it necessary to use each type of asset differently.

Keywords: Lease agreements, Public interest businesses

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการดำเนินธุรกิจ กิจการส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้ทรัพย์สินในการประกอบกิจการ เช่น ที่ดิน อาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์ หรือยานพาหนะ ซึ่งวิธีการจัดหาให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สิน กิจการที่มีทุนเพียงพอ หรือมีแหล่งกักเก็บเงินก็จะสามารถซื้อทรัพย์สินและได้กรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินทันที ซึ่งในปัจจุบันกิจการส่วนใหญ่ นิยมจัดหาทรัพย์สินโดยการทำสัญญาเช่าแทนการซื้อทรัพย์สิน เพราะไม่จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก กิจการสามารถทยอยจ่ายชำระค่าเช่ารายงวดตามเงื่อนไขในสัญญาและยังใช้สิทธิในการใช้ทรัพย์สินเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ช่วยให้กิจการมีสภาพคล่องที่ดีขึ้น

ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า (TAS 17) โดยระบุให้กิจการต้องจำแนกประเภทของสัญญาเช่าว่าเป็นสัญญาเช่าการเงิน หรือ สัญญาเช่าดำเนินงาน โดยพิจารณาถึงขอบเขตของความเสียหายและผลตอบแทนที่กิจการพึงได้รับจากสินทรัพย์ที่เช่าว่าตกอยู่กับผู้เช่าหรือผู้ให้เช่า ซึ่งความเสี่ยงดังกล่าวรวมถึงโอกาสที่จะเกิดความสูญเสียจากกำลังการผลิตที่ไม่ได้ใช้ หรือจากวิทยาการที่ล้าสมัย หรือความผันผวนของผลตอบแทนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งกิจการต้องจัดประเภทสัญญาเช่าการเงินหากสัญญานั้นโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดไปให้แก่ผู้เช่าและจัดประเภทเป็นสัญญาเช่าดำเนินงานหากสัญญาเช่านั้น ไม่ได้โอนความเสี่ยงหรือผลตอบแทนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดไปให้แก่ผู้เช่า ดังนั้นจึงมีวิธีการรับรู้รายการทรัพย์สินและหนี้สินในรายงานทางการเงินที่แตกต่างกัน โดยการบัญชีสำหรับสัญญาเช่าการเงิน ผู้เช่าต้องบันทึกทรัพย์สิน

ที่เข้าและหนี้สินตามสัญญาเช่าการเงินในงบแสดงฐานะการเงิน แต่กรณีที่เป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน ผู้เช่าจะไม่มีภาระรับรู้รายการในงบแสดงฐานะการเงิน เพียงแค่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นภาระผูกพันตามจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าดำเนินงานเท่านั้น ซึ่งทำให้เกิดรายการนอกงบแสดงฐานะการเงิน (off-balance sheet item) จึงเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารพยายามเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในสัญญาเช่าให้เป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน ทำให้ข้อมูลในงบการเงินแสดงรายการไม่ถูกต้อง เป็นผลให้งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือต่อผู้ใช้งบการเงิน ทำให้สัญญาเช่าไม่ได้เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมสำหรับรายการเช่าในทุกกรณี

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ หรือ International Accounting Standards Board (IASB) ได้ร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 (IFRS 16) เรื่อง สัญญาเช่า ซึ่งจะมีผลบังคับใช้กับรายงานทางการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชี เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 โดยกำหนดให้ผู้เช่าต้องรับรู้รายการสิทธิการใช้ทรัพย์สินเป็นรายการสินทรัพย์และรับรู้หนี้สินจากภาระผูกพันที่เกิดขึ้นจากสัญญาเช่าทุกสัญญาเป็นรายการหนี้สินทั้งหมดมาแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน ยกเว้นสัญญาเช่าที่มีอายุไม่เกิน 12 เดือน และต้องมีการตัดจำหน่ายสิทธิการใช้ทรัพย์สินด้วยวิธีเส้นตรงและดอกเบี้ยจ่ายต้องรับรู้ด้วยวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ซึ่งส่งผลให้การนำเสนอสินทรัพย์และหนี้สินของผู้เช่าเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมมากขึ้น รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลซึ่งจะสะท้อนสภาพความเสี่ยงทางการเงินและเงินทุนของผู้เช่าได้ดีขึ้น (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2561)

ดังนั้นเมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มีผลบังคับใช้จะทำให้หลักเกณฑ์ในการรับรู้รายการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินและการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญและจากบทความเรื่อง IFRS 16 สัญญาเช่า และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน (ศิริจันทร์, สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2561) ได้อธิบายหลักการและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ ภายใต้ IFRS 16 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจาก TAS 17 โดยได้มีการกำหนดหลักการใหม่สำหรับการบัญชีของผู้เช่าต้องรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินที่เกิดจากสัญญาเช่าทุกสัญญายกเว้นสัญญาเช่าระยะสั้นที่มีอายุไม่เกิน 12 เดือนหรือสัญญาเช่าที่มีสินทรัพย์อ้างอิงมีมูลค่าต่ำ ซึ่งผู้เช่าสามารถเลือกที่จะไม่รับรู้สินทรัพย์และหนี้สินจากสัญญาเช่าดังกล่าว แต่รับรู้ค่าเช่าที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่านั้นเป็นค่าใช้จ่ายตามวิธีเส้นตรงตลอดอายุของสัญญาเช่าหรือตามเกณฑ์อื่นที่เป็นระบบหากเกณฑ์ดังกล่าวสะท้อนถึงรูปแบบที่ผู้เช่าได้รับประโยชน์ได้ดีกว่า ภายใต้ IFRS 16 สำหรับสินทรัพย์ที่เกิดจากสัญญาเช่า (สิทธิการใช้สินทรัพย์) ซึ่งผู้เช่ารับรู้ในรายงานการเงิน ผู้เช่าต้องแสดงรายการสิทธิการใช้สินทรัพย์นั้นในงบแสดงฐานะการเงินแยกต่างหากจากสินทรัพย์อื่น หรืออาจรวมสิทธิการใช้สินทรัพย์ในรายการบรรทัดเดียวกับสินทรัพย์อ้างอิงที่ถูกลำเสนอ ถ้ากิจการเป็นเจ้าของสินทรัพย์นั้นเอง โดยผู้เช่าต้องทำการเปิดเผยข้อมูลว่าสิทธิการใช้สินทรัพย์ถูกรวมไว้ในบรรทัดใดในงบแสดงฐานะการเงิน กิจการต้องนำเสนอสิทธิการใช้สินทรัพย์เป็นอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนถ้าเป็นไปตามคำนิยามของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน และสำหรับหนี้สินตามสัญญาเช่า ผู้เช่าต้องแสดงรายการแยกจากหนี้สินอื่น หรือหากผู้เช่าไม่ได้แสดงรายการหนี้สินตามสัญญาเช่าแยกต่างหาก ผู้เช่าต้องเปิดเผยข้อมูลว่าหนี้สินตามสัญญาเช่าถูกรวมไว้ในบรรทัดใดในงบแสดงฐานะการเงิน แม้หลักการบัญชีสำหรับผู้ให้เช่าจะไม่มีเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ แต่การเปลี่ยนแปลงหลักการบางเรื่องภายใต้ IFRS 16 ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ให้เช่า คือ หลักการในเรื่องการเช่าช่วง การขายและการเช่ากลับคืน ก็ต้องมีการพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้วย นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลง IFRS 16 เรื่องสัญญาเช่าดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อกิจการที่เป็นผู้เช่าสินทรัพย์โดยเฉพาะกิจการในกลุ่มอุตสาหกรรม เช่น กลุ่มธุรกิจขนส่งและสายการบิน กลุ่มธุรกิจค้าปลีก กลุ่มธุรกิจสื่อสาร กลุ่มธุรกิจโรงพยาบาล กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเหล็ก เป็นต้น

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว นำมาสู่วัตถุประสงค์ของการวิจัยว่า จากมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า (IFRS 16) กิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ประเด็นที่สำคัญของ มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับดังกล่าว ที่จะมีส่วนบังคับใช้กับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชี เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 และมีการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติเพื่อแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินให้สอดคล้องกับ หลักเกณฑ์ใหม่อย่างเที่ยงธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และประเด็นที่สำคัญของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ที่ส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินของกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาใช้ในการ นำเสนอและเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเฉพาะกลุ่ม SET 100 จำแนก ตามกลุ่มอุตสาหกรรม
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาใช้ในการคำนวณ อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ ด้วยวิธีการวิเคราะห์จากข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะกลุ่ม SET 100 ที่มีผลการดำเนินงานในตลาดหลักทรัพย์ตลอดระยะเวลา 1 ปี ในระหว่างปี พ.ศ. 2561 และข้อมูลทางการเงินระหว่างกาล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 โดยอาศัยข้อมูลเผยแพร่บน website ของตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) จำแนกประเภทเป็น 6 กลุ่มอุตสาหกรรม จำนวน 87 บริษัท ไม่รวมกลุ่มธุรกิจ การเงิน โดยพิจารณาเฉพาะบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผูกพันจากสัญญาเช่าดำเนินงานในหมายเหตุประกอบ งบการเงิน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น 50 บริษัท

สมมติฐานของการวิจัย

1. การประเมินผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ใน รอบระยะเวลาบัญชีในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 ส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินของกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และประเด็นที่สำคัญ
2. เมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้แล้ว ส่งผลให้อัตราส่วนทางการเงินของบริษัทมีความแตกต่างจากก่อนการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาใช้ อย่างมีนัยสำคัญ
3. เมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้แล้ว ส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินและการประเมินข้อมูลทางการเงินของบริษัท

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สัญญาเช่า หมายถึง สัญญาหรือส่วนของสัญญาที่ผู้ให้เช่าให้สิทธิแก่ผู้เช่าในการใช้สินทรัพย์ (สินทรัพย์อ้างอิง) สำหรับช่วงระยะเวลาที่ตกลงกันเพื่อเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทน
2. ผู้เช่า หมายถึง กิจการที่ได้มาซึ่งสิทธิการใช้สินทรัพย์อ้างอิงสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทน
3. ผู้ให้เช่า หมายถึง กิจการที่มอบสิทธิการใช้สินทรัพย์อ้างอิงสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทน
4. วันเริ่มต้นของสัญญาเช่า หมายถึง วันที่ทำสัญญาเช่าหรือวันที่คู่สัญญาได้ก่อให้เกิดผลผูกพันตามเงื่อนไขและข้อกำหนดหลักของสัญญาเช่าแล้วแต่วันใดจะเกิดขึ้นก่อน
5. สิ่งจูงใจในสัญญาเช่า หมายถึง จำนวนเงินซึ่งผู้ให้เช่าจ่ายชำระให้กับผู้เช่าซึ่งเกี่ยวกับสัญญาเช่า หรือการชดเชยหรือการยอมรับต้นทุนของผู้เช่าโดยผู้ให้เช่า
6. สัญญาเช่าดำเนินงาน หมายถึง สัญญาเช่าที่ไม่ทำให้เกิดการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทั้งหมดที่ผู้เป็นเจ้าของพึงได้รับจากสินทรัพย์อ้างอิง
7. สัญญาเช่าชนิดจัดหาแหล่งเงินทุน หมายถึง สัญญาเช่าที่ทำให้เกิดการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทั้งหมดที่ผู้เป็นเจ้าของพึงได้รับจากสินทรัพย์อ้างอิง
8. สัญญาเช่าระยะสั้น หมายถึง สัญญาเช่าที่มีอายุสัญญาเช่า 12 เดือนหรือน้อยกว่านับตั้งแต่วันที่สัญญาเช่าเริ่มมีผลสัญญาเช่าที่ผู้เช่ามีสิทธิเลือกซื้อสินทรัพย์ไม่จัดเป็นสัญญาเช่าระยะสั้น
9. สิทธิการใช้สินทรัพย์ หมายถึง สิทธิที่แสดงสิทธิของผู้เช่าในการใช้สินทรัพย์อ้างอิงสำหรับช่วงอายุสัญญาเช่า
10. สินทรัพย์อ้างอิง หมายถึง สินทรัพย์ตามสัญญาเช่า ซึ่งผู้เช่าให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์นั้นต่อผู้เช่า
11. วันที่สัญญาเช่าเริ่มมีผล หมายถึง วันที่ผู้ให้เช่าทำให้สินทรัพย์อ้างอิงพร้อมใช้งานโดยผู้เช่า
12. อายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ หมายถึง ข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้
  - ระยะเวลาที่คาดว่าสินทรัพย์จะให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจกับผู้เช่ารายเดียวหรือหลายราย หรือ
  - จำนวนผลผลิตหรือจำนวนหน่วยในลักษณะอื่นที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้เช่ารายเดียวหรือหลายรายคาดว่าจะได้รับจากการใช้สินทรัพย์
13. มูลค่ายุติธรรม หมายถึง เพื่อวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติตามข้อกำหนดของการบัญชีสำหรับผู้ให้เช่าตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ มูลค่ายุติธรรม คือ จำนวนเงินที่ใช้แลกเปลี่ยนสินทรัพย์ ชำระหนี้ระหว่างบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่มีการต่อรองอย่างเป็นอิสระและมีความรอบรู้และเต็มใจ
14. การเปลี่ยนแปลงสัญญาเช่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงขอบเขตของสัญญาเช่าหรือสิ่งตอบแทนสำหรับสัญญาเช่าที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขและข้อกำหนดเดิมในสัญญาเช่า
15. อายุของสัญญาเช่า หมายถึง ระยะเวลาซึ่งบอกเลิกไม่ได้ที่ผู้เช่ามีสิทธิการใช้สินทรัพย์อ้างอิง ทั้งนี้ให้รวมถึง
  - (ก) ระยะเวลาที่ผู้เช่ามีสิทธิเลือกขยายอายุสัญญาเช่าออกไปอีก หากผู้เช่ามีความแน่นอนอย่างสมเหตุสมผลที่จะใช้สิทธิเลือกนั้น และ
  - (ข) ระยะเวลาที่ผู้เช่ามีสิทธิเลือกยกเลิกสัญญาเช่า หากผู้เช่ามีความแน่นอนอย่างสมเหตุสมผลที่จะไม่ใช้สิทธิเลือกนั้น

16. ระยะเวลาการใช้ หมายถึง ระยะเวลาทั้งหมดที่สินทรัพย์ถูกใช้เพื่อให้เป็นไปตามสัญญาที่ทำกับลูกค้า (รวมถึงระยะเวลาที่ไม่ได้ใช้งานอย่างต่อเนื่องกัน)

17. กิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Publicly Accountable Entities : PAEs) เช่น บริษัทมหาชน บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ กิจการที่ดำเนินธุรกิจหลักในการดูแลทรัพย์สินของกลุ่มบุคคลภายนอกในวงกว้าง เช่น สถาบันการเงิน บริษัทหลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งกิจการเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่จัดขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศอย่างเต็มรูปแบบ หรือที่เรียกกัน ว่า "มาตรฐานชุดใหญ่"

18. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ หมายถึง ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจสามารถทำให้ผู้ใช้ตัดสินใจแตกต่างกันไป แม้ว่าจะได้รับทราบข้อมูลจากแหล่งอื่นแล้ว

19. ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม หมายถึง รายงานทางการเงิน เป็นตัวแทน ปรากฏการณ์เชิงเศรษฐกิจในรูปของข้อความและตัวเลขที่ข้อมูลนั้นนำเสนอด้วยการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมอย่างสมบูรณ์ ควรมี 3 ลักษณะ คือ ครบถ้วน เป็นกลาง และปราศจากข้อผิดพลาด

20. อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) หมายถึง เครื่องมือในการวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงสถานการณ์และแนวโน้มในอนาคต โดยการนำข้อมูลของงบการเงินมาเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของธุรกิจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่มีสาระสำคัญระหว่างอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประเมินข้อมูลทางการเงินของบริษัท สำหรับผู้ใช้งบการเงินและนักลงทุนสามารถนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ สำหรับการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต
4. เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนามาตรฐานการรายงานทางการเงินในอนาคตให้มีความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสในการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พนทิพย์ กองสินธุ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของร่างมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เรื่อง สัญญาเช่าต่ออัตราส่วนทางการเงินในด้านผู้เช่า กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 ในปี 2555 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเฉพาะกลุ่ม SET100 มีจำนวนทั้งสิ้น 67 บริษัท โดยเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี หมายเหตุประกอบงบการเงิน และงบการเงินรวม จากผลการทดสอบความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการบัญชี ฉบับใหม่ เรื่อง สัญญาเช่า พบว่าอัตราส่วนทางการเงิน 5 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น, อัตราส่วนกำไรก่อนภาษีและดอกเบี้ยจ่าย, อัตราส่วนกำไรก่อนภาษี ดอกเบี้ยจ่าย ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจ่าย, อัตราส่วนกำไรขั้นต้น, และอัตราส่วนกำไรสุทธิ นั้น

มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการบัญชี ฉบับใหม่ เรื่อง สัญญาเช่าที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้น อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ค่าเฉลี่ยที่ได้มีค่าไม่แตกต่างกัน

หุตา วงษ์ยิ้ม (2558) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของประเภทของธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) และ สถานะการดำเนินงานที่มีต่อดุลยพินิจของนักลงทุน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของประเภทการทำธุรกรรมและ สถานะการดำเนินงานที่มีต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินที่รับรู้ได้ของนักลงทุน และความสามารถในการตรวจพบการทำ ธุรกรรมนอกงบการเงิน และความสามารถในการปรับปรุงรายการการให้ถูกต้อง ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของการทำธุรกรรม นอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน)ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ต่อความสามารถของนักลงทุนในการตรวจพบและ ความสามารถในการปรับปรุงรายการบัญชีในงบการเงินให้ถูกต้อง ซึ่งในกลุ่มนักลงทุนที่มีความรู้เกี่ยวกับการตกแต่งตัวเลข บัญชี นักลงทุนที่เผชิญกับการทำธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) ประเภทวิธีส่วนใหญ่ มีแนวโน้มในการตรวจพบ การทำธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) และมีความสามารถในการปรับปรุงรายการบัญชีเชิงวิเคราะห์น้อยกว่านัก ลงทุนที่เผชิญกับการทำธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) ประเภทสัญญาเช่าดำเนินงาน (Operating Lease) เป็นต้น

วรนิษฐา กิตติภูมิวงศ์ (2558) ได้ศึกษาผลกระทบของร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญา เช่า ที่มีต่อคุณภาพงบการเงิน การทดลองปรับปรุงงบการเงินให้เป็นไปตามร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 โดยทำการปรับปรุงในกลุ่มของธุรกิจสายการบิน เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจที่ IASB คาดการณ์ไว้ว่าจะได้รับผลกระทบต้องบ การเงินมากที่สุด ผลจากข้อมูลตามแบบสอบถาม พบว่า ผู้สอบบัญชีมีความเห็นว่าการเปลี่ยนนิยามสัญญาเช่า และการ เปลี่ยนแปลงในด้านการจัดประเภทสัญญาเช่าตามร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน เรื่อง สัญญาเช่า จะมีผลกระทบต่อ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุด ขณะที่การเปลี่ยนแปลงด้านการบันทึกบัญชีก็จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการ เปรียบเทียบกันได้ ในส่วนของการทดลองปรับปรุงงบการเงิน ซึ่งทำให้สินทรัพย์และหนี้สินเพิ่มสูงขึ้น จะกระทบต่ออัตราส่วน ทางการเงินของบริษัท โดย ROA และ DE Ratio ของบริษัทจะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงผลการดำเนินการที่แท้จริงของบริษัทได้ ดียิ่งขึ้น การนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ก็จะมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน

ศิริภรณ์ สุวิบูลย์ (2559) ได้ศึกษาผลกระทบของการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่ามาบังคับใช้ ต่อการประเมินความสามารถในการพยากรณ์กำไร และการประเมินความเสี่ยงทางการเงินของ ผู้ใช้งบการเงินพบว่า งบการเงินที่จัดทำตามมาตรฐานฉบับใหม่จะทำให้งบการเงินมีความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมมากขึ้น ซึ่ง ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจของผู้ใช้งบการเงินทั้งในเรื่องของการประเมินความสามารถในการพยากรณ์กำไร และการประเมิน ความเสี่ยงทางการเงิน ที่ผู้ใช้งบการเงินมีข้อมูลในการตัดสินใจช่วยเพิ่มความสามารถในการประเมินให้ตรงกับความเป็น จจริงมากขึ้น เนื่องจากสินทรัพย์และหนี้สินที่เกิดจากสัญญาเช่าถูกบันทึกไว้ในงบการเงินส่งผลให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถมองเห็น ภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นจากสัญญาเช่าได้อย่างชัดเจนมีข้อมูลทางการเงินที่ใช้ในการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันด้วย

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลกระทบต่อรายงานทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินด้านผู้เช่า ก่อนและหลังการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการ รายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตลอดระยะเวลา 1 ปี ในระหว่างปี พ.ศ. 2561 เฉพาะกลุ่มบริษัท SET 100 จำนวน 50 บริษัท

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ที่ส่งผลกระทบต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ โดยศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และประเด็นที่สำคัญในการรับรู้การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานการรายงานการเงินฉบับใหม่ ในการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่จำเป็นต่อผู้ใช้งบการเงินอย่างเที่ยงธรรมมากพอต่อการตัดสินใจ ซึ่งกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะที่นำมาศึกษาถึงผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่องสัญญาเช่า ในการวิจัยครั้งนี้ คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะกลุ่ม SET 100 เนื่องจากกลุ่มบริษัท SET 100 ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นบริษัทที่ถูกจัดระดับความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นสามัญที่มีมูลค่าตามราคาตลาด (Market capitalization) สูง และมีการซื้อขายที่มีสภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอ จึงเป็นกลุ่มบริษัทที่นักลงทุนให้ความสนใจ ดังนั้นผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่าที่ส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินของบริษัท ซึ่งการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจะคัดเลือกเฉพาะบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผูกพันจากสัญญาเช่าดำเนินงานในหมายเหตุประกอบงบการเงิน จึงได้จำนวนบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 21 บริษัท โดยสามารถจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ทั้งหมด 6 กลุ่มอุตสาหกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยเป็นการเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) เฉพาะบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผูกพันจากสัญญาเช่าดำเนินงาน โดยใช้ข้อมูลจากหมายเหตุประกอบงบการเงิน ส่วนวิธีการศึกษาได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับผลกระทบต่อรายงานทางการเงินจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่าของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงผลในรูปค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งแสดงค่าเฉลี่ยของตัวแปรแต่ละตัวแปร และทำการทดสอบความแตกต่างของผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ โดยใช้วิธีการทดสอบแบบจับคู่ เพื่อทดสอบความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรก่อนภาษี ดอกเบี้ยจ่ายและค่าเสื่อมราคา อัตราส่วนกำไรก่อนภาษีและดอกเบี้ยจ่าย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

จากจำแนกกลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากจำนวนบริษัททั้งหมด 50 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 100.00 ออกเป็น 6 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร จำนวน 5 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 10 กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร จำนวน 14 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 28 กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี จำนวน 5 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 10 กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ จำนวน 15 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 30 กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม จำนวน 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 2 กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 20 ในงานวิจัยฉบับนี้ ไม่ได้นำกลุ่มอุตสาหกรรมการเงินและการธนาคารเข้ามาศึกษาด้วย เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการศึกษาผลกระทบในด้านผู้เช่า ซึ่งในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงินส่วนใหญ่เป็นผู้ให้เช่ามากกว่าผู้เช่า

ผลการศึกษามาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ที่ส่งผลกระทบต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2560 เฉพาะกลุ่ม SET 100 ที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผูกพันจากสัญญาเช่าดำเนินงานในหมายเหตุประกอบงบการเงินทั้งหมด 50 บริษัท สรุปผลได้ดังนี้

1. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

เมื่อบริษัทได้มีการปรับปรุงรายการของสัญญาเช่าดำเนินงานโดยการรับรู้มูลค่าของสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 16 ทำให้บริษัทมีส่วนของหนี้สินที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลกระทบทำให้บริษัทมีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

2. อัตราส่วนกำไรก่อนหักภาษีและดอกเบี้ยจ่าย

เมื่อบริษัทได้มีการปรับปรุงรายการของสัญญาเช่าดำเนินงานโดยการรับรู้มูลค่าของสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 16 ทำให้บริษัทไม่ต้องรับรู้รายการค่าเช่าจ่ายในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แต่จะรับรู้รายการค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจ่ายแทน ซึ่งส่งผลให้อัตราส่วนกำไรก่อนหักภาษีและดอกเบี้ยจ่ายมีเกณฑ์เพิ่มสูงขึ้น

3. อัตราส่วนกำไรก่อนภาษี ดอกเบี้ยจ่าย ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจ่าย

เมื่อบริษัทได้มีการปรับปรุงรายการของสัญญาเช่าดำเนินงานโดยการรับรู้มูลค่าของสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงิน จากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 16 ทำให้บริษัทไม่ต้องรับรู้รายการค่าเช่าจ่ายในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แต่มีการรับรู้รายการค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจ่ายแทน จึงทำให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัทลดลง ส่งผลให้มีกำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น จึงทำให้อัตราส่วนกำไรก่อนภาษี ดอกเบี้ยจ่าย ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจ่ายมีเกณฑ์เพิ่มสูงขึ้น

4. อัตราส่วนกำไรขั้นต้น

เมื่อบริษัทได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ทำให้บริษัทไม่ต้องรับรู้ค่าเช่าจ่ายในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แต่มีการรับรู้รายการค่าเสื่อมราคา ดอกเบี้ยจ่าย และค่าใช้จ่ายตัดจ่ายแทน จึงส่งผลให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น

5. อัตราส่วนกำไรสุทธิ

เมื่อบริษัทได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ทำให้บริษัทมีการรับรู้รายการค่าเสื่อมราคา ดอกเบี้ยจ่าย และค่าใช้จ่ายตัดจ่ายในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ จึงส่งผลให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 มีอัตราส่วนกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น

6. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 ที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการสินทรัพย์ที่เช่าในงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งส่งผลกระทบทำให้สินทรัพย์เพิ่มขึ้น จึงทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมหลังจากปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มีเกณฑ์ลดลง

การอภิปราย

จากผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า หากมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า จะส่งผลกระทบทำให้รายงานทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินทางด้านผู้เช่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยอัตราส่วนทางการเงินที่ได้รับผลกระทบในแง่ลบมากที่สุด คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

จากการศึกษาลักษณะของอุตสาหกรรมแต่ละประเภทมีการประกอบกิจการที่แตกต่างกัน ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องใช้สินทรัพย์แต่ละประเภทแตกต่างกัน ทำให้แต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมมีมูลค่าของสัญญาเช่าดำเนินงานไม่เท่ากันและมีระยะเวลา

ของสัญญาเช่าดำเนินงานที่แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้ผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า และมีอัตราส่วนทางการเงินมากที่สุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ เพราะเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าของสัญญาเช่าดำเนินงานที่ค่อนข้างสูงมาก

ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ที่จะมีผลบังคับใช้กับรายงานทางการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชี เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 นั้น ส่งผลกระทบต่อในแง่ลบต่อบริษัทได้แก่ การเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ย่อมส่งผลเสียต่อโครงสร้างทางการเงินของบริษัท ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน และอาจส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทได้ ในด้านของผู้ใช้รายงานทางการเงินของบริษัทจะมีความระมัดระวังในการนำตัวเลขไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เช่น การพิจารณาให้สินเชื่อแก่บริษัท หรือการพิจารณาสภาพคล่องของบริษัท เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. เมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มีการประกาศใช้แล้ว ในการศึกษาครั้งต่อไป เมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 ประกาศใช้แล้ว จะส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินอย่างไรบ้าง และการเปิดเผยข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

2. การศึกษาครั้งต่อไป เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า จึงต้องขยายกลุ่มการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั้งหมด เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- จิรพงษ์ จันทรงาม.(สิงหาคม 2559).การบัญชีเกี่ยวกับสัญญาเช่า. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 1-11.
- คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี.(2558).สัญญาเช่าฉบับใหม่ ไม่ง่ายอย่างที่คิด.สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2562, จาก <http://www.fap.or.th/upload/9414/YQovCGbWPV.pdf>
- คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี.(2561).สรุปประเด็นสำคัญ (ร่าง)มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2562, จาก<http://www.fap.or.th/upload/9414/g9Zb6kixsg.pdf>
- พนทิพย์ กองสินธุ์.(2557).ผลกระทบของร่างมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เรื่อง สัญญาเช่าต่ออัตราส่วนทางการเงินในด้านผู้เช่า กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100 (สารนิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วราพร ปรภาศิริกุล.(พฤศจิกายน 2556).การบัญชีเกี่ยวกับสัญญาเช่าและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น. *วารสาร Hot Topics*, 11-16.
- วณิชฐา กิตติภูมิวงศ์.(2558).ผลกระทบของร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ที่มีต่อคุณภาพงบการเงิน.(การศึกษาอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ.
- วันดี ลีวรัตน์.(กันยายน 2559).IFRS 16 สัญญาเช่า. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2562, *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 1-3
- ศิริ อิศรการชัย.(2559).PwC เผยไทยเตรียมใช้ TFRS 15 และ TFRS 16 มาตรฐานบัญชีฉบับใหม่ภายใน 5 ปี.สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2562,จาก<https://mgronline.com/stockmarket/detail/9590000118895>
- ศิริรักษ์ สุขวิบูลย์.(2559).ผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาบังคับใช้ ต่อวิจารณ์ของผู้นักวิชาการในการประเมินความสามารถในการพยากรณ์กำไรและการประเมินความเสี่ยงด้านการเงิน.(การค้นคว้าอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ.
- ศิลาพร ศรีจันเพชร.(สิงหาคม 2556).ทิศทางกรบัญชีสัญญาเช่า. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 9(25), 9-13
- ศิลาพร ศรีจันเพชร.(2562).TFRS 16 สัญญาเช่า.ในการอบรมหลักสูตร ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ครั้งที่ 6/2562 เรื่อง หลักการรับรู้รายได้ 5 ชั้น ตาม TFRS 15 และ สัญญาเช่าแบบใหม่ ตาม TFRS 16 (รุ่นที่ 2) ณ ศูนย์ฝึกอบรมพัฒนาธุรกิจการค้า ชั้น 6 กรมพัฒนาธุรกิจการค้า,นนทบุรี.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์.(2560). ร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2562, จาก <http://www.fap.or.th/upload/9414/QwprHUKnXp.pdf>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์.(2560). IFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2562, จาก <http://www.fap.or.th/upload/9414/7MZyFDX4Yj.pdf>
- สุมารินทร์ ผกากรองและจตุรวิทย์ เขียวชะอุ่ม.(2561).ผลกระทบของร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่าต่ออัตราส่วนทางการเงิน ด้านผู้เช่าของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมบริการ.ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2, June 8, 2018 University of the Thai Chamber of Commerce(น.547-558).
- สมเดช โรจน์คุรีเสถียร.(2559).ผลกระทบของความแตกต่างระหว่างมาตรฐานการบัญชี TFRS กับภาษีอากรที่ต้องปรับปรุงกำไรสุทธิ(บวกกลับ) Part II ประเด็น”สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ”.กรุงเทพมหานคร.ธรรมนิติ เพรส, 122-123.

สมพงษ์ พรอุปถัมภ์.(2561).IFRS 16 สัญญาเช่า.สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2562.จาก

<https://www.daa.co.th/en/news/audit-news/item/241-tfrs-16->

สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ.(2558).การแปลความมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับเตรียมสอบ CPA ประจำปี พ.ศ.2559

วิชาชีพบัญชี 1.ปทุมธานี.เอ็นโพร โพรพริน,352-371.

หุดา วงษ์ยิ้ม.(2558).ผลกระทบของประเภทของธุรกรรมนอกงบดุลและสถานะการลงทุนที่มีต่อดุลยพินิจของ

นักลงทุน.(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก).จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,กรุงเทพมหานคร.

Morales-Diaz,Jose Zamora-Ramirez,Constancio.(2017).IFRS 16 (leases) implementation:Impact of entities' decisions on financial statements. THE IEB INTERNATIONAL JOURNAL OF FINANCE,2018,17:60-97.

Meryem Ozturk,Murat Serçemeli .(2016). Impact of New Standard "IFRS 16 Leases" on Statement of Financial Position and Key Ratios: A Case Study on an Airline Company in Turkey. Journal Business and Economics Research,2016,7(4):143-157.

Michelle Joubert, Leanda Garvie and Gabrielle Parle.(2017). Implications of the New Accounting Standard for Leases AASB 16 (IFRS 16) with the Inclusion of Operating Leases in the Balance Sheet. Journal of New Business Ideas & Trends,2017,15(2):1-11.

Emre Selcuk Sari,Taylan Altintas and Nihat Tas.(2016). THE EFFECT OF THE IFRS 16: CONSTRUCTIVE CAPITALIZATION OF OPERATING LEASES IN THE TURKISH RETAILING SECTOR. Journal of Business,Economics and Finance,2016,5(1):138-147.

Daniel Ho, Shirley Kan and Brossa Wong.(2010). International Lease Accounting and Tax Consequences: The Hong Kong. International Journal of Economics and Finance,2010,2(4):233-243.

JIA YOU.(2017).The Impact of IFRS 16 Leases on Financial Statements of Airline Companies.Auckland University of Technology.

Karen Wong, Mahesh Joshi.(2013). The Impact of Lease Capitalisation on Financial Statements and Key Ratios: Evidence from Australia. Australasian Accounting, Business and Finance Journal,2013,9(3):27-44.